

Een acne-operatie, een bètablokker: we vragen steeds vaker om een behandeling die medisch gezien niet nodig is. 'Wensgeneeskunde'. Terwijl een arts in een gesprek veel ongerustheid kan wegnemen.

Patiënten willen vooral aandacht voor hún verhaal

Leonie Breebaart

Verdringt 'wensgeneeskunde' de reguliere zorg? Die vraag lijkt vooral een financiële: hoe gaan we de behoefte aan mooimakerij en body-scans-uit-voorzorg betalen? Maar de opkomst van de 'wensgeneeskunde' roept nog andere vragen op, denken filosofisch antropologe Jenny Slatman, hoofddocent in Maastricht, en de Amsterdamse hoogleraar neurologie Pim van Gool.

Slatman, die onderzoekt hoe patiënten hun lichaam na een operatie ervaren, gebruikt liever het woord 'verbetergeneeskunde' dan het meer geladen 'wensgeneeskunde'. De behoefte je lichaam te verbeteren is niet nieuw, zegt ze. En het medicaliseren van problemen waar je 'vroeger' niet over moest zeuren, een lelijk gebit of een slecht figuur, is dat ook niet.

In het Amerika van de jaren vijftig werd het 'flat chest syndroom' bijvoorbeeld als een serieus psychisch probleem gezien. Vrouwen zonder borsten moesten wel ongelukkig zijn, was het idee, en dat deed de industrie in borstvergrotingen geen kwaad. Ook nu worden mensen – vooral vrouwen, valt Slatman op – door de schoonheidsnormen onder druk gezet hun lichaam te verbeteren. En ook nu profiteren sommige artsen en fabrikanten daarvan.

Maar dat maakt plastisch chirurg

Pim van Gool FOTOGEZONDHEIDSRaad

Jenny Slatman FOTO ROGER DOHMEN

nog niet tot foute figuren, waar schuwt Slatman. Ze zijn vaak juist heel gedreven om de levenskwaliteit van patiënten te verbeteren, eerst en vooral omdat ze meestal beter luisteren naar wat die patiënt eigenlijk wil – iets wat in de gezondheidszorg veel vaker zou moeten gebeuren. De klassieke chirurg reageert meestal heel wat horkeriger, weet Slatman. "En dat gaan we dus zo doen, mevrouw tje."

Afgezien van de vraag of er tijd en geld is voor 'verbetergeneeskunde' dient zich volgens Slatman wél een ander probleem aan, nu er zoveel gesleuteld kan worden aan het lichaam. De patiënt wordt opgezadeld met complexe keuzes die hij of zij vroeger niet hoefde te maken. Moet ik die moedervlek laten weghalen?

Zal ik mijn eicellen laten invriezen?

Voor artsen zijn die nieuwe keuzes natuurlijk ook lastig. Moet je de patiënt altijd ter wille zijn, of die nu zelf betaalt of de operatie kan laten vergoeden? Artsen worden nog altijd opgeleid met het hippocratische principe om allereerst geen schade te berokkenen (*primum non nocere*). Omdat er aan iedere chirurgische ingreep risico's verbonden zijn, is het niet meer dan reëel om terughoudend te zijn met het snijden in een gezond lichaam, vindt Slatman. Maar nu arts en patiënt zoveel keuzes hebben, wordt het principe van 'niet schaden' vaak overvleugeld door dat van de autonomie en zelfbeschikking van de patiënt.

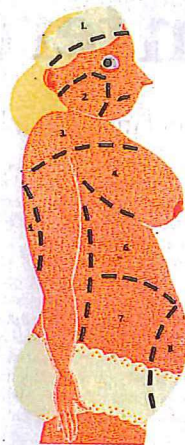
Pim van Gool, hoogleraar neurologie in Amsterdam en als voorzitter

van de Gezondheidsraad medeverantwoordelijk voor het advies, maakt zich vooral zorgen over de vraag naar geruststellende behandelingen, zoals een bodyscan, of foto's die kanker in een vroeg stadium moet opsporen. Harde cijfers ontbreken, maar de praktijk leert dat patiënten daar tegenwoordig vaak om vragen, ziet Van Gool.

Over de oorzaak valt alleen te speculeren. Zelf denkt hij dat het misschien komt doordat ziekte uit het straatbeeld verdwenen is. Een eeuw geleden kende je mensen met polio, kinkhoest of difterie. Nu zijn ziekten onzichtbaar geworden.

Die onbekendheid maakt ons overgevoelig: zodra we buikpijn hebben of onze arm voelt raar, zijn we meteen bang dat er iets is. Maar als zulke zorgen meteen gehonoreerd worden, keert die zorg zich soms tegen de patiënt. Iemand gaat naar de dokter, vraagt om een onderzoek en kan vervolgens last krijgen van complicaties ván dat onderzoek. Dat gebeurt regelmatig. En dan is de patiënt nog verder van huis.

Maar een oplossing ziet Van Gool ook. Juist omdat de vraag naar zorg zo vaak voortkomt uit ongerustheid, kan een kalm gesprek met de patiënt wonderen doen. "Als arts kun je mensen geruststellen: u hoeft zich geen zorgen te maken. Er zou meer tijd moeten zijn voor zulke rustige gesprekken."

ILLUSTRATIE NANNE MEULENDIJKS

Ouc van gep

Sandra

Het ver literair gisteren Tolkien Kullerv. Want di de Brits kiem ve Midden naars er In 26 pa een ver logische het hoo, omdat I gemaak hoe het 'De Silm van Húr daarin h (de zoon van Túri Volgens de Britse versiteit catie int haal aan inspirati Oudenge tuur, ma "Door he la", de na Finland, idee een Engeland Tolkien v engelse t dat vorm tiebron. I zijn vocal komen ui de elfvent ken was g Fins, zegt De laatste len van Tr geven. Dit denkt Por van de un waar hij v materiaal ningen va verhalen. niet gesch deed vaak naar de ju

advertentie

advertentie

ma. 7 september

KAMERA EXPRES